

TŘICET PĚT LET OD SMRTI JOSEFA ČAPKA

Máme-li přispět k připomenutí díla Josefa Čapka v roce 35. výročí jeho smrti, nemohu se zbavit pocitu své nepatřičnosti. Což se dá povědět na mnoha rádcích cosi podstatnějšího o díle v úhrnu tak nesnadno uchopitelném? Nezbývá tedy než navrhnout čtenáři, aby věnoval pozornost aspoň několika rysům umělcovy tvorby, která stojí po mém soudu za zvláštní povšimnutí.

Nejprve je, myslím, třeba povědět, jak je Čapkovo dílo podivuhodně zešíroka rozkročené. Dalo by se zhruba říci, že je prostorově rozkročené mezi Podkrkonoším a Paříží a na této spojnici leží jeho uzlový bod Praha. Ale je to oblouk vsutku dovysoka vyklenutý, protože odtud dohlédneme i do dalších evropských zemí, kde se událo pro vývoj moderního umění mnoho důležitého. Jde tu nejen o expresionistické německé sousedství se skandinávským zjitřeným dědictvím Edvarda Muncha nebo o Itálii, kde hřmotili futuristé, a o Španělsko, uctívané jako někdejší působiště Grecova. Na horizontech Čapkova díla se dokonce rýsují i země nejzvláštnější: Černá Afrika či oceánské oblasti protinožců, považované uměleckými virtuózy domýšlivé Evropy do konce 19. století za kulturně barbarské a divošsky primitivní, avšak doceněné v elementární výrazové síle právě až Evropskými umělci Čapkovy generace.

Pohledem do dálek nemůže však být přikryto v Čapkově díle primární vidění v rodném prostředí, zakořeněné na Úpicku umělcova dětství a jinošství víc, než se dá na první pohled rozpoznat. Vždyť nalézání ryzích osvěživých forem nejskromnějšího umění - nejen venkovského, ale i městského - o němž Čapek dovedl napsat velmi brzy objevnou knížku, začínalo už tam někde mezi podhorskými písmáky a tkalci.

Co ovšem v Čapkově síle zvláště bije do očí, je šíře jeho tvořivosti. Jde hlavně o podvojnost práce výtvarné a literární u tohoto básníka umění podobojí – řečeno slovy veršů Františka Halase na Josefa Čapka. Je zvláštní, jak dlouho zůstával Čapek v obecnějším podvědomí jakoby rozděleném na dvě bytosti – na malíře a na literáta. Dokud byl živ, nevznikl pokus o nastínění jeho tvorby v úhrnlosti, a to doznávalo v žertem tradované průpovědi, že malíři je považují za velkého spisovatele a spisovatelé za velkého malíře.

Vnucuje se otázka, co vyvolávalo u Josefa Čapka, který se na prvním místě cítil malířem, potřebu vyjadřovat se tak ojedinělou intenzitou také literárně. Snad nejspíš můžeme vysledovat původ tohoto vyhraněného typu jeho tvořivosti v tvůrčím procesu, jež manifestuje jeho dílo výtvarné. Zvláště charakteristické je totiž pro ně vytváření opakovaných realizací jednoho námětového druhu, vedené úsilím o svižně stručné podání, které se brání ulpívání na podrobnostech, aby výsledný účinek neztratil na prvotní svěžesti. Je to útočení na předsevzatý výtvarný zájem novými pokusy, vedenými víc dynamickým elánem než touhou po statické dokonalosti. Odtud celé řady námětových variant v kresbách, grafice i olejových obrazech. A tak se zdá, že i literární vyjádření je také jakousi variantou v širším slova smyslu k jeho projevům výtvarným, dokladem velkého tvůrčího neklidu, který touží vypovědět nejplnější umělecký záměr.

Jistě přitom hrála velikou roli i mimořádná intenzita vzájemné intelektuální i citové vazby na bratra. A tu hned vyvstává další otázka, jak a zda vůbec pojímat do Josefovy beletrie také práce napsané společně s ním. Myslím, že se k tomu přesvědčivě vyslovil J. Opelík: „O společných pracech mluvíme-zabýváme-li se dílem pouze jednoho člena autorské dvojice-mluvit tak, jako by je napsal on sám. I když do společných prací, schematicky řečeno, napsal Josef Čapek jen každé druhé slovo, nesl vědomou odpovědnost za každé z nich: slova a věty, nápady a ideje se u nich rodily ze vzájemné inspirace, střetu, doplnění, z dialogu. Živou jednotlivou strukturou nemůžeme nahradit koexistenci dvou, umělých polocelků.“

Josefova pružná šíře uměleckých zájmů se promítá také do četnosti výtvarných druhů, v nichž se uplatnil. Jádro tvoří ovšem olejové obrazy, kresby a z části i volná grafika. Přitom kreslířské dílo je velmi diferencované, zahrnující také rozsáhlou a rozmanitou tvorbu ilustrační, kresby novinové, mezi nimiž představují pozoruhodnou část satirické politické kresby; jimi se Čapek zařadil s velkou rozhodností do přední linie boje proti sílícímu fašistickému nebezpečí. Součástí kreslířského díla jsou také výtvarné návrhy pro divadlo, kterými u nás přispěl jako první k uvedení principů moderního malířství do této oblasti.

Jevištní návrhy a knižní grafika nestály sice ve středu Čapkových výtvarných snah, ale jako silná umělecká osobnost poznamenal tyto obory - zejména pro moderní knižní grafiku - vývojovým přínosem zakladatelského významu.

Fundamentální poučení a dalo by se říci nasměrování pro své malířské umění si vzal Josef Čapek z pařížského kubismu. Se svými druhy v pražské skupině výtvarných umělců - Emilem Filou, Václavem Špálou, Antonínem Procházkou, Vincentem Benešem, Ottou Gutfreundem, Vlastimilem Hofmanem a dalšími - obdivoval obnovitelský čin tvůrců kubismu Pabla Picassa a George Bragua, kteří dali ve svém díle z posledních let před první světovou válkou nejradikálnější výraz potřebě vyjádřit nově nové životní pocity. V pařížském centru dynamicky se rozvíjející civilizace souvisely tyto rozporuplné pocity - i když nemůžeme vést necitlivě přímá spojení - se stavem společnosti v proudu druhé průmyslové revoluce. Zpočátku se jevila kubistická díla spíše jen jako estetická revolta proti přežitým uměleckým konvencím. Ale postupem času se u všech významných kubistických malířů projevila velmi zaujatá snaha dát obrazům náboj významového poselství a rozhodné historické situaci až hluboký patos mravní.

U Josefa Čapka lze tento proces dobře sledovat. Specificky je u něho od počátku zesilován úsilím o volnější aplikování kubistické metody právě se zřetelem ke zdůraznění složky významové. Vždyť už ve svém „nejkubističtější“ roce 1913 napsal o svém novém plátnu Piják, že mu jde o to, aby na obraze vycházel z něčeho nejobyčejněj-

šího, pocit zjevení a přítom existence pravdy. Zralý Čapek pak rozvinul myšlenku, zakuklenou v této prosté tezi, ve velkolepém reflexivním eseji Kulhavý poutník, když se tu vyznává z přesvědčení o vesmírné jedinečnosti i nejobyčejnějšího lidství v nerozlučnost postulátu svobodné důstojnosti jedince a jeho závazků k sociální solidaritě. To už také vymezuje pevnou základnu, na níž stál ve svém nesmlouvavém protifašistickém boji. A tak pozdní Čapkovy obrazy známých patetických cyklů Oheň a Touha s postavou venkovanky, která symbolizuje bojovnou a trpící vlast, mají svou vnitřní kontinuitu s ranými díly, v nichž myslel zároveň na zjevení a na nejobyčejnější existenci a pravdu. Přitom pozornému oku neujde ani jistá, byť nepřiliš nápadná souvislost formová.

Snad lze i těchto několik různorodých poznámek uzavřít vyslovením přesvědčení, že profil Josefa Čapka představuje ojedinělý kulturní i lidský zjev: Pro paralelní šíři a vývojovou významnost obou sfér jeho tvořivosti lze v novodobém umění najít obdoby, a to nejen v domácím umění. V jiskřivém napětí mezi individuálním a kolektivním, ať už užším smyslu uměleckém nebo širším smyslu občanském a sociálním, tkví trvalý zdroj podnětnosti a aktuálnosti jeho díla i životního postoje, přes všechnu těžkokrevnost a osudovou tragiku harmonického.

J. Slavík

Karel Čapek a Fráňa Šrámek

/Zpravodaj Šrámkovy Sobotky v čísle leden-březen otiskl zajímavý článek o přátelství těchto dvou vynikajících mužů české literatury od Aleše Fetterse, který si zaslouží, aby jej znali všichni naši členové./

Před čtyřiceti lety, v nejtragičtějším období našich moderních dějin, umírá o vánocích ve svém pražském bytě jeden z nejvýznačnějších mistrů pera, Karel Čapek.

Čapkův vztah ke Šrámkovi a přes něho i k Sobotce

není neznámý, snad každý z občanů a přátel Sobotky ví o jejich vzájemném přátelství. Projevilo se nejen osobním stykem a vzájemnou korespondencí, ale i značnou řádkou novinových článků. První Čapkovou šrámkovskou statí je obsáhlé zamyšlení nad Šrámkovým románem *Tělo* v Národních listech 23.12.1918. Nic, pranic nevšedního není v příběhu, jímž prochází Šrámkova hrdinka. Nic nevšedního není ani v ní samotné. Ale román o ní je básnické dílo, jež překypuje životem." To je první věta statí. Životnost, tělesnost i lyrismus Šrámkova románu jsou pak ve statí obsáhle a s obdivem rozvedeny. O rok později píše Čapek o knize povídek *Sláva života*, v roce 1933 je pro historii české literární kritiky významná a zajímavá účast Čapкова v polemice, která vzniká po vydání románu *Past*. Čapek hájí román i jeho autora proti útokům v jedné ze svých nejobsáhlejších polemik literárních na mnoha stránkách, postupně ve čtyřech číslech tehdejší *Přítomnosti*.

Čapek a Šrámek si byli blízcí zejména v oblasti dramatické. Často bývá uváděn jako příklad vlivu staršího Šrámkova na mladšího Čapka *Loupežník*, ono kouzelné drama mládí. Že Šrámek ovlivňoval v době před první světovou válkou mladé a začínající autory, o tom svědčí ve svých vzpomínkách např. Emil Vachek, s nímž Čapek spolupracoval na studentském časopise v údobí svých hradeckých studií. Ale o to nám zde tolik nejde. Významnější je, jak dovedl Čapek Šrámkova - dramatika chápat a vysvětlit. V pozoruhodné studii z r.1926 nazvané *Dramatikův stud* je zajímavé a výstižné srovnání: „Kdyby Fráňa Šrámek napsal *Hamleta*, ručím za to, že by ho nepustil k řeči ani jedním monologem. Jeho *Hamlet* vy snad zamumlal nad lebkou šaškovou „*Chudáček Yorrick*“, ale pak by už se zastyděl, že tak projevilsvou slabost a útlost a pokusil by se potrestat se za to nějakou ironií na vlastní účet. Jeho *Hamlet* by si z hloubi srdce myslel „*Být či nebýt*“, ale neřekl by to, i kdybyste to z něho chtěli vytáhnout párem koní. Jen by se mu to zachvělo v hlase, když by řekl něco schválně drsného a vlastně zoufale zamilovaného ke své *Ofelii*. Ani *Ofelie* by nezešílela a stěžít byste jí slyšeli zaplakat. Tak by se styděla za přemíru lásky a bolesti, jež jí drtí.“ Toto výstižné srovnání necharakterizuje jen Šrámkova, ale svým způsobem obecně i

moderní drama. Uvedená stať vyšla i ve vydání Měsíce nad řekou v r.1967 a ve výboru z Čapka Divadelníkem proti své vůli /1968/. A tak nepřekvapí, že v budějovickém Jihočeském divadle se v matiné 27. ledna 1935 vedle sebe objevil Šrámkův Červen a Čapkova Láska hra osudná, obě hry v režii Dr. Josefa Stejskala.

Díky přátelství k Šrámkovi poznal Čapek i Sobotku a její okolí, když sem několikrát za Šrámkem zajel v době známých letních pobytů. Prvním jeho veřejným „vyznáním lásky“ k Sobotecku přes Šrámka, ale i s připomínkou Václava Šolce a Václava Špály je fejeton v Lidových novinách z r. 1925 nazvaný Kousek země. Začíná i končí evokací „zámku z písně“, jímž je na počátku Humprecht a na konci „jeho /t.j. Šrámkův/ zámek v povětrí“. „Nemusel by to být ani zámek, mohla by to být jen pastouška pro modrookého lyrického ovčáčka..“ končí Čapek jemnou poklonou Šrámkovi.

V roce 1927, v přípravě však již daleko dříve, přichází Sdružení studujících soboteckých a k básnickově padesátce vydává knížku o Šrámkovi, knížku se skromným názvem, asi 150 stránkami textu, ale s významem, který by si zasloužil samotného hodnocení. V ní se spojuje řada zvukných jmen, na prvním místě je Karel Čapek. Odtud jsou jeho známá slova: „Říkám vám, býti Šrámkem je krásné a dostatečné poslání. Ničím nemůžeme Šrámka ověsit a vyzdobit než tím, co roste z něho samotného.“ V knížce je zastoupen i jeho bratr Josef Čapek. Připomeňme tu osobní iniciativu mladého profesora Václava Hejna při zrodu myšlenky na sborník i při jeho realizaci. Některé stati z Knížky o Šrámkovi, mezi nimi samozřejmě i Čapkova, vyšly tehdy i německy v příloze Prager Presse.

Čapek připomněl Šrámkovu padesátku i drobnou glosou v Lidových novinách 19. ledna 1927, po deseti létech pak vzniká k šedesátce Šrámkově nejobsáhlejší Čapkova stať o něm, která vyšla jako soukromý tisk KMENE, věnovaný účastníkům slavnostního představení hry Měsíc nad Řekou u příležitosti 60. narozenin Fráni Šrámka ve Stavovském divadle 20. ledna 1937. Byla později zařazena Dr. M. Halíkem do knihy Ratolest a vavřín. I v této stati má své významné místo Sobotka. V Lidových novinách

vyšla zároveň obsáhlá dvoustránka „Pozdrav básníku našeho mládí“, v níž jsou zastoupeni i básníci, s nimiž jsme se setkali v nedávné době při Šrámkově Sobotce – František Nechvátal a Ladislav Stehlík. Čapek tam uveřejnil svůj známý fejeton Básníkovy Sobotky, později znovu otiskovaný v Čapkových Obrázcích z domova i v knížce S Fráňou Šrámkem po Sobotecku, jejímž tvůrcem bylo spolu s paní Hrdličkovou – Šrámkovou sobotecký profesor V. Hejn. V něm vytvořil Čapek teď běžný a obecně známý pojem Šrámkova Sobotka. Dvojice článků k básníkově šedesátce byla poslední, co o něm Čapek napsal.

Čapkův hluboce chápavý a láskyplný vztah k Šrámkovi nenajdeme však jen v jeho publicistice, i když i tam má samozřejmě prostor největší. Když čteme Cestu na sever, když nám Čapek ukazuje v norském námořním muzeu v Oslo lodi Vikingů a také Nansenovu legendární loď Fram, dýchne na nás domovem srovnání, že v Nansenově kajutě je pryč, „na které by nemohl natáhnout nohy ani náš Fráňa Šrámek.“

Sobotku připomíná Čapek nám i našim dětem i ve svých pohádkách. V Pohádce ptačí se slétnou vlaštovky z Mnichova Hradiště. . . , ba i ze Sobotky a Čelákovic se podívat, jak bude vlaštovka, co se vrátila z Ameriky, stavět hnízdo z betonu. A bodejt' by neprošel okres jičínský a Boleslavsko pan listonoš Kolbaba, když hledá slečnu Mařenku, aby jí doručil dopis od šoféra Františka. Samozřejmě, že ji hledá nejen v Úpici a v Hronově, ale i v Sobotce a Turnově. (V Pohádce poštácké.)

Přátelství mezi Čapkem a Šrámkem bylo oboustranné. Čapek jako novinář měl možnost častěji se vyjádřit. Šrámek mu to oplácí až po zprávě o jeho smrti v básni nazvané prostě K. Č. a datované 25. XII. 1938, zařazené do poslední sbírky Rány, růže mezi ony smutné básně z konce roku 1938. Kolik porozumění, kolik citu, kolik smutku je v ní, právě tak jako v té z 20. 12. 1938 v Lidových Novinách.

Nakonec nezbyvá než konstatovat, že tak krásný a trvalý vztah, jaký byl mezi Čapkem a Šrámkem, nebývá v literatuře příliš častým zjevem. A tak nás těší, že si Čapek oblíbil se Šrámkem jeho rodný kraj, že se vzdal tomuto našemu „kousku země“ nejeden krásný hold.

A. F.

A tu je ona báseň:

To nám ta růže, ta tmavá růže
tak brzy porozkvetla,
vždyť by nám stačila, vždyť by nám stačila
jenom těch vánočních
stromků světla.

Chodil jsem do Říční,
chodil jsem do Úzké,
teď budu chodit na Vyšehrad
s tebou si, Čapku, zaskočen
popovídat.

SETKÁNÍ S KARLEM ČAPKEM U FILMU.

Nosil bych zajisté dříví do lesa, kdybych ve svých stručných vzpomínkách chtěl hovořit o tom, co znamená pro divadelního umělce - v tomto případě herce - setkání s K. Čapkem na jevišti. Ověřil jsem si to sám už před léty spoluprací na inscenacích Loupežníka, Věci Makropulos a Matky u prof. R Waltra v Brně. Domnívám se, že by stálo za to, zabývat se podrobně především vlivem Čapkova d i a l o g u na hereckou tvorbu - ale to přenechám povolanejším.

V r. 1959 měl jsem to štěstí - a tu čest - že jsem byl vybrán po hereckých zkouškách režisérem O. Vávrou do kolektivu „První party“. Vzpomínám na tuto práci rád, nejen pro vynikající složení i lidsky výborné party/ J. Vojta, B. Záhorský, G Vlach, R, Deyl ml., E. Cupák, Vl. Ráž, plus moje maličkost/ ale i pro vynikající atmosféru, v jaké se film natáčel.

/Malé odbočení: K promítání hereckých zkoušek pozval rež. Vávra paní Olgu Scheinpflugovou, jen zvědav pochopitelně na její názor. Po promítnutí zkušebních snímků, kde mnoho herců defilovalo mimo jiné také svlečeno do půl těla, prohlásila paní Scheinpflugová se svou pověstnou až sarkastickou přítomností: „ Tak tyhle zkoušky dokazují, že český herec je v podstatě dobře živený!“/

Setkání s Čapkem při filmové práci je pro herce samozřejmě dost odlišné od setkání jevištního. Široko a hlouběji koncipované románové postavy mají i širší všeobecnou - řekněme přímo společenskou - platnost při ztvárnění filmovém. Vyrovnat se s tímto problémem - a zůstat práv autorovi - je i pro samotnou techniku natáčení, kdy se nepracuje chronologicky, v přímém fyzickém i psychickém postupu, vývoj děje a postavy - obtížnější než při vytváření jevištní postavy. Mnoho okolností může tuto práci v pozitivním i negativním smyslu ovlivnit. /Např. u „První party“ to byla moje nešťastná autohavárie, po níž muselo být natáčení na celých šest týdnů přerušeno./

V každém případě vyžaduje tato pracovní metoda, zejména u tak náročné předlohy, jako byla „První parta“ - maximální připravenost a soustředění herce při každém záběru. Obdivoval jsem v tomto směru - jako jejich partner - zejména slavné „bardy“ Národního divadla J. Vojtu a B. Záhorského, kteří se nikterak nevyhýbali ani fyzicky náročným scénám - to už tehdy bylo Vojtovi sedmdesát let! Jejich profesionalita byla vzorem a příkladem pro nás mladší - a mladé. /Dovolte malou poznámku: O Vojtovi kolovalo a koluje dodnes plno slavných historek a anekdot. Ubezpečuji trpělivého čtenáře těchto řádků, že v porovnání se skutečností jsou tyto anekdoty - často jistě pravdivé - ubohým odvarem toho, co jsme s tímto skvělým umělcem a člověkem zažili při práci - i ve chvílích oddechu./

Exteriéry „První party“ jsme natáčeli v Kladně. Dokonale jsme se tam seznámili s hornickým prostředím, s tvrdou, odpovědnou a často i nebezpečnou prací horníků. Má zvědavost mne přiměla k otázce - snad trochu naivní rež. Vávrovi: „Nevíte, zda také Čapek sfáral takhle pod zem jako my?“ „Také mne to zajímalo, samozřejmě. Pokud jsem mohl zjistit, sfáral - tady v Kladně - asi dvakrát a poměrně na krátkou dobu,“ usmál se Vávra. „Vidíte - a stačilo mu to!“

Není tedy důležité - nebo podstatné - zda autor, připravující román z hornického prostředí - se seznamuje s tímto prostředím dvě hodiny - nebo snad celý měsíc. Záleží především na tom, do jaké působivé, umělecky přesvědčivé a pravdivé formy dovede výsledky tohoto porovnání představit. I v tom je Čapek velký mistr.

Jsem opravdu vděčen za to, že jsem měl možnost setkat se při filmové práci /v První partě jsem hrál tesaře Martín-

ka/ s dílem autora, kterého si váží a kterého jsem měl možnost v r. 1935 i osobně jako chlapce poznat při letním pobytu na Oravě. K. Čapek bude vždy pro každého herce zdrojem velké inspirace, velikého poznávání i objevování.

Jaroslav Rozsival
Bratislava

DIVADLO - FILM - TELEVIZE

Divadlo Jaroslava Průchy v Kladně nově nastudovalo hru bratří Čapků ZE ŽIVOTA HMYZU. Režisér Gerik Císař vidí hmyzí postavy jako lidi posledních tří set let; motýli představují osmnácté století, kořistníci devatenácté a mravenci dvacáté - Velice silné představení má dramaticky působivou gradaci. Nejtřesněji promlouvá k divákům obraz mravenců, zglajchšaltovaného davu, poslušně zvedajícího ruce k nacistickým pozdravům a zanechávajícího po sobě pláň plnou bílých křížů; na této pláni se rodí a hned umírají efemerní jepice. Z výborného hereckého obsazení jmenujme alespoň Zdeňka Martínka, který vytváří postavu tuláka. Bohužel byla tato hra předčasně stažena z repertoáru.

jn

xxx

Nová filmová verze HORDUBALA /scénář Václav Nývlt, režie Jaroslav Balík/ převzala z Čapkovy předlohy holý děj. Ve šťastně zvolené, ponuře krásné krajině - výtečně snímané - s pomocí pečlivě vyhledávaných dobových rekvizit a s velmi dobrou hudbou vznikla stylově čistá, ale nepřiliš vzrušivá vesnická balada. Spisovatelův záměr, to, p r o č si Karel Čapek příběh skutečného Juraje Hardubeje vybral k románovému zpracování, však film nechává bez povšimnutí. „Hordubalův pravý a nejtrpčí úděl je teprve to, co se pak s ním děje po jeho smrti,“ napsal sám Karel Čapek. „Jak jeho příběh zhrubne v rukou lidí, jak se události, jež prožil svým způsobem a po svém vnitřním zákonu, stávají nejasnými a hranatými, když je četníci rekonstruují svou

objektivní detekcí; jak všechno pustne a zadrhuje se a splétá v jiný, beznadějně ošklivý obraz života. Nic z toho všeho už tvůrce filmu nezajímalo. Ani herci - ač v duchu režijního pojetí velmi dobří - neodpovídají představě, kterou o svých figurách vnukl čtenářům Karel Čapek.

jn

xxx

DROBNOSTI

Slovem - a to velmi poutavým - nám přiblížil Pohádky Karla Čapka ve Smetanově muzeu člen Divadla na Vinohradech Vlastimil FIŠAR. Musel přidávat a účastníkům se nechtělo domů.

xxx

Repríza úspěšného večera Humor Karla Čapka s členy Divadla na Vinohradech Danielou Kolářovou a Vlastimilem Fišarem byla stejně úspěšná jako premiéra.

xxx

Literární pásmo Muž na svém místě, jímž jsme připomenuli, že se před devadesáti lety narodil Karel Čapek, a v němž účinkovali členové Městských divadel pražských zasloužilí umělci Jaroslava ADAMOVÁ a Václav VOSKA, bylo před přeplněným sálem jedním z nejúspěšnějších našich podvečerů.

xxx

Podzimní sezonu jsme zahájili večerem rež. Protivy Holandské obrázky Karla Čapka, kde se poprvé představil herec Jiří HANÁK s kytarovým doprovodem Karla RAYMANA a za výtvarné spolupráce J. KÁBRTA.

xxx

Na 13. listopad chystáme pásmo Místo pro Jonathana v podání člena Divadla S. K. Neumanna M. MORAVCE, na 4. prosince pásmo z nevydaných pamětí Olgy Scheinpflugové, v polovi-

ně prosince dětské film zasl. um. Doc. E. Hofmana. V dalším plánu jsou náměty Kritika slov, Úsměvy Karla Čapka s kolínským hercem Brožem, přednáška prof. Mat- hausera o Foltýnovi a dr. Bejblíka o Anglických lis- tech.

xxx

Druhý zájezd po stopách Karla Čapka do Chyší a Žlutic byl dobře připraven jednatelkou M. Pfannovou, Marií Šulcovou a doc. Dr. Vrbským, takže účastníci by- li spokojeni a jistě se těší na zájezd, který při- pravujeme na jaro; po stopách dvou přátel Karla Čap- ka a Fráni Šrámka se podíváme do Sobotky a Kostí.

xxx

Z množství dopisů, které dostáváme od našich čle- nů, otiskujeme úryvky ze dvou: zasl. um. František FI- LIPOVSKÝ se omlouvá za neúčast na výborové schůzi, protože je na zájezdu mimo Prahu, a říká: věřte mi, že je mi upřímně líto, že nemohu být mezi Vámi a pro- sím Vás tedy, abyste zároveň s omluvou tlumočili všem moje srdečné pozdravy. Znovu Vám chci říci, jak si vážím cti být členem Společnosti bratří Čapků a udě- lám vše pro to, abych se mohl aktivně zúčastnit tak ušlechtilé práce. Jednatelka Pfannová pak ať přijme ode mne projev hluboké úcty a obdivu i díků za neziš- tnou snahu udržovat a živit lásku a vděčnost našim geniům.

Dr. Jiří BEDNÁŘ z Českých Budějovic: S mnoha upřím- ně pocitovanými pozdravy se přihlašuji za člena Spo- lečnosti bratří Čapků. Všechny vaše vždy jak obsahem i volbou tématiky kultivované tiskoviny měl jsem mož- nost až teprve nyní dostat do rukou. I když se nebu- du moci zúčastňovat všech programů, akcí a setkávání, s vděčnou radostí budu vše sledovat. Nesmrtelně pod- manivé dílo a nedohledně bohatá osobnost K. Č. je pro- nikavě blízká i mé práci. Příležitostně Vám pošlu ně- které originál fotokopie rukopisů K. Č., které snad ta- ké obohatí váš archiv.

Oběma členům velmi děkujeme za uznání, podobně ja- ko dalším, jejichž četné dopisy nemůžeme bohužel otis- kovati.

xxx

Naši členové Emil HANF ze Smržovky a Aleš FETTRS z Náchoda nám poslali různý materiál pro archiv a vzpomínky na bratry Čapky.

xxx

Ústřední kulturní dům železničářů v Praze instaloval půvabnou výstavku Josef Čapek - Z grafické tvorby (z pražských galerií a z galerie v Lounech).

xxx

Československý rozhlas vysílal ukázky z neprodejného pamětního tisku nakladatelství Melantrich Dopisy ze zásuvky, které psal Karel Čapek své velké lásce Věře Hruškové, a které k tisku připravil náš člen Dr. Jiří Opelík.

xxx

Československá televize přetlumočila Čapkovu Dášenku, kterou původně četl národní umělec Martin Růžek.

xxx

V edici Kolombus vydala Mladá Fronta knihu našeho člena Dr. Aloise BEJBLÍKA Shakespearův svět. Stojí za to ji číst.

xxx

Doporučujeme členům druhé vydání knihy naší členky Marie ŠULCOVÉ Kruh mého času, vydané Melantrichem; autorka připomíná pobyt Karla Čapka v Chýších a Žluticích.

xxx

V Opavě měl pěkný úspěch zasl. um. František FILIPOVSKÝ s Povědkami Karla Čapka. A co připraví Ostrava, Olomouc nebo Prostějov či Brno?

xxx

Památník Karla Čapka ve Strži zase byl svědkem úspěšného pásma Humor Karla Čapka Daniely KOLÁŘOVÉ a Vlastimila FIŠARA, o něž se pečlivě starala paní Styblíková. Děkujeme všem tamním organizacím, které se o to zasloužily.

xxx

Hledáme nějakou místnost pro náš rozrůstající se archiv. Pomozte nám ji v Praze najít.

xxx

Uvažujeme o zájezdu do Leningradu asi v polovině příštího roku. Napište nám k tomu své připomínky.

xxx

Z KNIHKUPECTVÍ KARLA ČAPKA
=====

Z CHYSTANÝCH KNIH

Do konce letošního roku vyjde DÁŠEŇKA od Karla Čapka v klasické úpravě a čekáme také první svazky Spisů Karla Čapka. Budou to kompletní cestopisy ve dvou svazcích. V příštím roce vyjde již dlouho ohlášená korespondence Josefa Čapka s Jarmilou Pospíšilovou, nakladatelství Melantrich vydá monografii Josef ČAPEK od Dr. Opelíka v edici Odkazy a ze Spisů Karla Čapka jsou zatím ohlášeny TRAPNÉ POVÍDKY, BOŽÍ MUKA a VÁLKA S MLOKY.

SPISY KARLA ČAPKA začíná letos vydávat nakladatelství Československý spisovatel. Jsou prozatím rozvrženy do dvaceti svazků s tím, že v jednom svazku budou obsaženy dvě až tři kompletní díla. Některé svazky budou vyhrazeny korespondenci a výborům z publicistiky. Protože stále ještě neznáme výši přidělu pro naše knihkupectví, budeme záznamy přijímat až při prodeji

prvních svazků (cestopisy) a to na celý komplet. Záznamy na jednotlivá díla nemůžeme přijímat, ale vždy budeme mít jisté množství ve volném nevázaném prodeji a rezervu pro členy SBČ. Celý komplet by měl vyjít během sedmi let, ale očekáváme prodloužení tohoto termínu.

JAK KUPOVAT KNIHY

V letošním roce je několik změn v uvádění knižních novinek na trh, což způsobilo částečnou dezorientaci čtenářské obce. Seznámíme vás proto se současnou situací. V Praze se prodávají knižní novinky - podle ohlášení v týdeníku Nové knihy vždy v příslušný čtvrtek od 17 hodin. V krajích mimo Prahu se zpravidla prodávají novinky v příslušný čtvrtek od rána. Před tímto termínem nelze novinky prodávat - ani u nás čapkovskou literaturu členům SBČ. Některá knihkupectví tato pravidla zatím porušují, ale chystají se disciplinární kroky k nápravě. Všem čtenářům doporučujeme sledovat týdeník Nové knihy, údaje v denním tisku bývají často nepřesné. I když při přidělování čapkovské literatury je naše knihkupectví zvýhodněno, přesto jí není a nebude dostatek. Budeme proto zase my zvýhodňovat v možném rozsahu členy SBČ. V praxi to bude vypadat tak, že bude-li čapkovská kniha již vyprodaná, může se člen SBČ v našem knihkupectví prokázat legitimací Společnosti. Budeme při vydání čapkovských knih vytvářet rezervu pro členy SBČ, a ta bude k dispozici po vyprodání knihy. Rezerva však rozhodně nebude nevyčerpatelná a doporučujeme nákup čapkovské literatury neodkládat. Protože chceme uchovat a zlepšovat estetický vzhled knihkupectví, které nese jméno Karla Čapka, neprovádíme zásilkovou službu. Mimo hezkou prodejní místnost nemáme v podstatě žádné zázemí na balení. A používat k expedici prodejní místnost nechceme - z estetických důvodů. Mimopražští zájemci však mohou - pokud knihu nedostanou u svého knihkupce požádat obětavou jednatelku paní Pfannovou, která pode možností ráda vyhoví.

Petr Koháček

Zpravodaj SBČ, 11. číslo, říjen 1980

Neprodejný výtisk - jen pro vnitřní potřebu
Společnosti bratří Čapků.

Z pověření výboru redigovali:

Dr. F. Krčma a Dr. J. Z. Novák a Otmar Zdeněk

Adresa Společnosti:

Poštovní schránka 284, hlavní pošta,

Jindřišská 14, 110 00 Praha 1

Účet u Státní banky čs. Praha 1, č. 11-3001-8,

běžný účet č. 909 542 České státní spořitelny,
městská pobočka

Václavské nám. 42, 110 03 Praha 1.